

การฟ้องคดีเพื่อเรียกให้บุคคลผู้เป็นหุ้นส่วนใช้เงินคืนแก่ห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียน เป็นคดีมีทุนทรัพย์หรือคดีไม่มีทุนทรัพย์

นางสาวพรเพ็ญ อินทร์ไทยวงศ์*

ในคดีที่ผู้เป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียนคนหนึ่งฟ้องเรียกให้หุ้นส่วนคนอื่นส่งคืนเงินรายได้ของห้างหุ้นส่วนที่ประกอบกิจการกันอยู่เข้าบัญชีของห้างหุ้นส่วนนั่นเอง ซึ่งตามคำฟ้องนั้นหุ้นส่วนผู้เป็นโจทก์ไม่ได้มีคำขอบังคับให้จำเลยส่งคืนเงินรายได้ดังกล่าวแก่ตนเอง มีปัญหาโต้แย้งกันว่า โจทก์จะต้องเสียค่าขึ้นศาลอย่างคดีมีทุนทรัพย์หรือคดีไม่มีทุนทรัพย์เพราะโจทก์ไม่ได้รับเงินเป็นประโยชน์แก่ตนเอง

ศาลฎีกาวินิจฉัยปัญหาดังกล่าวไว้ว่า ถือว่าโจทก์ฟ้องแทนห้างหุ้นส่วน เป็นการกระทำแทนห้างหุ้นส่วน คำขอบังคับให้จำเลยชำระเงินแก่ห้างหุ้นส่วนถือว่าเป็นคำฟ้องที่ขอให้บังคับจำเลยชำระหนี้เป็นเงินแก่ห้างหุ้นส่วน เป็นคดีมีทุนทรัพย์ ห้างหุ้นส่วนโดยโจทก์ต้องเสียค่าขึ้นศาลตามทุนทรัพย์ที่เรียกร้อง (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๕๒๒/๒๕๕๗)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๕๒๒/๒๕๕๗ การชำระบัญชีตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๐๖๑ วรรคสาม ให้ผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหมดด้วยกันจัดทำหรือให้บุคคลอื่นซึ่งผู้เป็นหุ้นส่วนได้แต่งตั้งขึ้นนั้น เป็นผู้จัดทำ ซึ่งตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๐๖๑ วรรคสี่ การแต่งตั้งผู้ชำระบัญชีให้วินิจฉัยชี้ขาดโดยคะแนนเสียงข้างมากของผู้เป็นหุ้นส่วน ฉะนั้นในกรณีที่ไม้อาจหาเสียงข้างมากของผู้เป็นหุ้นส่วนได้ ผู้เป็นหุ้นส่วนอาจร้องขอให้ศาลตั้งผู้ชำระบัญชีให้ โดยเฉพาะกรณีที่มีการฟ้องขอให้เลิกห้างหุ้นส่วนซึ่งผู้เป็นหุ้นส่วนไม่อาจตกลงกันในเรื่องผู้ชำระบัญชีได้ ศาลย่อมมีอำนาจแต่งตั้งผู้ชำระบัญชี ได้ตามที่เห็นสมควรแม้คู่กรณีจะเสนอผู้ใดมาโดยเฉพาะก็ตาม การแต่งตั้งจำเลยเป็นผู้ชำระบัญชีจึงไม่ขัดต่อ ป.พ.พ. มาตรา ๑๐๖๑ แต่อย่างไรก็ตามการตกลงเป็นห้างหุ้นส่วนสามัญตามฟ้องมีผู้เป็นหุ้นส่วนเพียง ๒ คน คือโจทก์และจำเลยซึ่งต่างฝ่ายต่างไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกันทั้งไม่ประสงค์เป็นผู้ชำระบัญชีร่วมกัน หากแต่งตั้งจำเลยหรือโจทก์เป็นผู้ชำระบัญชีเพียงคนเดียวหรือเป็นผู้ชำระบัญชีร่วมกัน ย่อมเล็งเห็นได้ว่าจะต้องเกิดปัญหาในการชำระบัญชีไม่ร่วมมือกัน เป็นอุปสรรคแก่การชำระบัญชีและไม่เกิดประโยชน์แก่ทั้งสองฝ่าย จึงเห็นสมควรแต่งตั้งเจ้าพนักงานบังคับคดีให้เป็นผู้ชำระบัญชี ห้างหุ้นส่วนแทนจำเลย

* เลขานุการแผนกคดีพาณิชย์และเศรษฐกิจในศาลฎีกา

โจทก์ฟ้องแทนห้างหุ้นส่วน เมื่อตามคำฟ้องและอุทธรณ์ของโจทก์ซึ่งกระทำแทน
ห้างหุ้นส่วนมีคำขอบังคับให้จำเลยชำระเงินแก่ห้างหุ้นส่วน จึงถือได้ว่าเป็นคำฟ้องที่ขอให้บังคับจำเลย
ชำระหนี้เป็นเงินแก่ห้างหุ้นส่วน จึงเป็นคดีมีทุนทรัพย์ ห้างหุ้นส่วนโดยโจทก์ต้องเสียค่าขึ้นศาลตาม
ทุนทรัพย์ที่เรียกร้อง

แผนกคดีพาณิชย์และเศรษฐกิจในศาลฎีกา

กันยายน ๒๕๖๕